

Медведєва Марта Валеріївна

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОСНОВНИЙ ШЛЯХ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОФЕСІЙНО - ПЕДАГОГІЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Становлення творчої професійної діяльності студентів відбувається виключно на особистісній основі. Адже людина не може бути творчою лише в певній окремо визначеній діяльності. Творчість людини – це спосіб мислення, пізнання та перетворення світу. Тому творчість в одній сфері життя студента провокує розвиток творчості в інших, в професійній сфері зокрема.

Важливою умовою розвитку професійних здібностей залишається організація власної навчально-пізнавальної діяльності самими студентами. Інтерес до професійної літератури, самостійне опрацювання необхідної допоміжної літератури – дитячі журнали, енциклопедії, періодичні видання, присвячені дитячій творчості, оволодіння новими для студентів формами і методами педагогічної діяльності тощо.

В початковий період навчання в навчально-науковому інституті педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка основними видами самостійної роботи студентів виступають підготовка та захист рефератів та доповідей, аналіз педагогічної діяльності вчителів-практиків.

Програма навчання на III, IV, V, VI курсах передбачає написання курсових та дипломних робіт, участь в студентських олімпіадах та конкурсах, активну педагогічну практику, розробку позакласних та позашкільних виховних заходів для учнів початкової школи, участь у міських, обласних та всеукраїнських художніх виставках, художніх конкурсах, майстер-класах. Не можна обійти увагою також проведення рольових ігор та психолого-педагогічних експериментів.

Однією з найефективніших форм підготовки студентів до майбутньої інноваційної діяльності на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі є підготовка ними мультимедійних презентацій для проведення уроків на активній педагогічній практиці протягом навчання на III – V курсах.

Виконання студентами завдань, як таких, що поступово ускладнюються і вимагають нестандартного підходу, є важливою складовою підготовки творчого спеціаліста. Одним з головних факторів виступає участь всіх студентів без врахування рівня їх творчих здібностей в даному процесі.

Неабияку роль в розвитку творчості та професійної гнучкості майбутніх вчителів відіграє проведення професійних конкурсів. Участь у них впливає на внутрішню мотивацію учасників, спрямовуючи їх на здобуття в першу чергу професійної майстерності.

А.П. Чехов писав О.М. Горькому: «Вчитель повинен бути артистом, справжнім художником, закоханим у свою справу!» [6, с. 68]. Слово «артист» відомий російський письменник застосував до характеристики всіх педагогів, незалежно від спеціалізації. Важливим для нього було те, щоб всі науки викладались як мистецтво.

Отже наявність артистизму як набору відповідних творчих здібностей просто необхідна вчителю, особливо вчителю початкової ланки.

Артистизм викладацької діяльності – це вищий щабель професійної досконалості. Без артистизму вчителя учні на уроці не дотягнуться до певного емоційного та духовного рівнів, які зможуть забезпечити стовідсоткове засвоєння навчального матеріалу.

Не останню роль в процесі навчання і виховання відіграє імпровізація. Вміння швидко реагувати на конкретні ситуації, особливості дітей, перебіг уроку стає можливим лише при наявності досконалого володіння предметом навчальної діяльності.

Подати матеріал учневі початкової школи можливо досить науково, сухо, а можливо через казку, через поезію. Емоційно забарвлене подання матеріалу, живе спілкування з дітьми, яскрава образна чиста мова вчителя здатна створювати маленькі дива в щоденному навчально-виховному процесі. Дикція вчителя, вільне володіння рідною мовою, правильність, чіткість та мелодійність потребують розвитку та певних зусиль з боку викладача, володіння аудиторією та технологією

публічних виступів стимулюють його до розвитку цього виду творчих здібностей.

Антон Семенович Макаренко відмічав пластичну культуру як неодмінний органічний елемент педагогічних здібностей. За його твердженням вчитель має володіти мімікою, вміти стримувати свій настрій, контролювати жести. Цього можливо досягти тільки шляхом саморозвитку та самовиховання.

Перед сучасним вчителем початкових класів поставлено завдання пошуку нових можливостей максимально продуктивної адаптації до мінливих умов діяльності, способів найбільш конструктивного професійного і особистісного розвитку в цих умовах, осмислення різних аспектів своєї діяльності.

Початкова школа знаходиться на етапі модернізації та оновлення змісту освіти. Перехід до сучасної освіти не може бути реалізований без чіткої відповіді на запитання «Як навчати?» Кожен вчитель-практик початкової школи повинен володіти конкретним і зрозумілим алгоритмом побудови своєї діяльності по підготовці і проведенню уроків. Цей алгоритм не повинен нівелювати особистий практичний досвід, містив би уявлення про те, що допоможе будь-якому учневі стати успішним. З іншого боку цей алгоритм повинен містити також наявні в педагогіці та психології наукові знання загальних закономірностей ефективного розвитку дітей.

Методи роботи по розвитку творчої активності вчителів-практиків початкової школи мають різний потенціал і завдання. Наприклад, проблемно-ділові та рефлексивно-рольові ігри дозволяють змодельовати ситуації, в яких через самооцінку формується потреба в змінах. Щоб закріпити новий мотив професійної діяльності вчителям демонструють «зразки» успішного вирішення виявлених проблем, організують перегляд уроків колег, що працюють за новими методиками.

Знайомство з новими моделями початкової освіти здійснюється за допомогою інформативних методів (лекції, педагогічні читання тощо). Для формування практичних вмінь застосовуються комплексні методи роботи: педагогічні майстерні, майстер-класи, робота в творчих групах. Важливим фактором втілення результатів наукових досліджень та передового педагогічного досвіду є опора на творчих, найбільш досвідчених вчителів. Вчитель може мати високу професійну кваліфікацію, але інколи це не може позбавити його постійно виникаючих в процесі навчання та виховання проблем. Згідно з практикою, місію «першопрохідців» з впровадження в навчальний процес досягнень педагогічної науки можуть виконати невеликі творчі, проблемні або ініціативні групи вчителів. Створення проблемних творчих груп реалізує особистісно-діяльностний підхід до перебігу педагогічного процесу в межах початкової ланки освіти.

Оздоровчий профільний табір системи освіти України є позашкільним навчально-виховним закладом, призначеним для оздоровлення учнівської молоді в канікулярний період, організації їх змістовного відпочинку, фізичного загартування і задоволення духовних потреб. Табір забезпечує оптимальні умови для набуття досвіду в самовизначенні, самореалізації молодого людини, реалізації її творчого потенціалу, розширення і поглиблення знань, умінь у науковій, технічній творчості, спорті, туризмі, краєзнавстві, народознавстві та інших видах пізнавальної діяльності, практичному використанні набутих навиків у виробничій та суспільно корисній праці.

Тому, перебуваючи у таборі у якості педагога-організатора, вихователя, викладача гуртків, перш за все студенти повинні згадати окрім всіх наданих інструкцій, набутих в університеті знань, себе у віці тих дітей, яких вони мають підтримувати і виховувати на протязі практики. Найвизначніша роль вже не у точності, а саме в творчому підході, у креативності, у нових шляхах вирішення тих чи інших ситуацій.

Активна участь студентів у педагогічних конкурсах стимулює підвищення художньої майстерності людини, адже вони стимулюють майбутніх учителів початкової школи до використання нових методів, творчих підходів у проведенні занять з образотворчого мистецтва, написанні картин. Звідси і результат. Студенти перемагають у художніх конкурсах, підвищують свій творчий розвиток та, що є необхідним, своє бажання розвивати талант далі, розвиватися творчо.

Велике значення у творчому зростанні студенті відіграє саме яскраве, насичене студентське життя: органи студентського самоврядування, зустрічі з провідними педагогами та митцями сьогодення, творчі вечори.

Останнім часом набули широкого поширення інноваційні процеси в системі вищої освіти. Усвідомлення суспільством необхідності підтримки й відтворення національної інтелектуальної еліти активізувало розробку цілей й змісту освіти, пошук нових технологій навчання відповідно до сучасних соціально-педагогічних умов. Педагогіка вищої школи бере на озброєння особистісно-орієнтовний підхід до студента, заснований на його самостійності й активності у процесі навчання та саморозвитку. Нові технології вузівського навчання та нетрадиційні підходи до оцінки його результатів дають змогу студентові вибирати навчальний матеріал, темп його засвоєння, форми роботи й звітності відповідно до власних пізнавальних можливостей.

Нинішній етап інноваційної педагогічної діяльності визначається запровадженням нової освітньої парадигми й умовами сучасної соціокультурної ситуації, що зумовило значне зростання педагогічних інновацій: з'явилися нові концепції навчання, авторські навчально-виховні заклади, експериментальні методики, новаторські технології. Аналіз стану підготовки студентів до інноваційної діяльності в

образотворчому середовищі свідчить про те, що вищі навчальні заклади недостатньо використовують свої можливості для формування майбутнього вчителя, а відповідно і викладача як провідника передової наукової думки й організатора науково-педагогічної роботи в початковій школі. Розроблення, апробація та впровадження освітніх інновацій передбачають розвиток творчих можливостей кожного учасника навчально-виховного процесу. З огляду на це актуальною є проблема підготовки педагогів до інноваційної діяльності, формування у них науково-дослідних умінь.

Отже, аналізуючи навчальний процес як основний шлях інноваційного професійно-педагогічного становлення вчителя образотворчого мистецтва початкової школи, можна виділити провідні види навчальної діяльності студентів: лабораторні, практичні, лекційні заняття, написання реферативних, курсових, дипломних робіт, організація власної навчально-пізнавальної діяльності самими студентами, участь у художніх конкурсах, виставках, майстеркласах, конкурсах педагогічної майстерності, участь у студентських наукових олімпіадах, проходження практики у дитячих оздоровчих таборах.

Початковій школі потрібні педагоги, котрі оперативно і творчо реагують на зміни соціального середовища, ефективно відображають у навчанні досягнення науково-технічного процесу, кваліфіковано спрямовують особистісний розвиток учнів (студентів), постійно працюють над удосконаленням педагогічного процесу. Важливою умовою актуалізації цих якостей є готовність і спроможність педагога здійснювати пошукову діяльність в освітній галузі.

Список використаної літератури

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: Монографія. – Житомир: Житомир. Держ. ун-т, 2005. – 456 с.
2. Бех І. Почуття успіху у вихованні особистості // Початкова школа. – 2005. - № 1 (427). – С. 3.
3. Веремійчик І. М. Творчість на кінчиках пальців. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2002. – 108 с.
4. Волощук І.С. Методи розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку: Методичний посібник // Рідна школа. - 1998. - № 6 - С. 30 - 32.
5. Гіптерс З. В. Художня самодіяльна творчість студентів як засіб естетичного виховання майбутніх спеціалістів: Метод. посіб. / З. В. Гіптерс. – Л.: Каменярь, 1998. – 144 с.
6. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва: Метод посібник. – Рівне: Агенція М і Со, 2002. – 75 с.
7. Кан - Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. - М.: Педагогика, 1990. - 144 с.

8. Паламарчук В. Рудаківська С. Від творчої особистості до нових технологій навчання // Рідна школа. – 1998. - №2. – С. 52-62.